

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्
सत्रान्तपरीक्षा, नवम्बर-दिसम्बर-२०१६

कक्षा- आचार्य-२ (SEM-3)	प्रश्नपत्र-६	गुणाः - ७०
विषयः- अनुवादः	DCE-533	समयः - ११ तः ०२
दिनाङ्कः - ०१/१२/२०१६	सन्दर्भग्रन्थः - बृहद् अनुवादचन्द्रिका कारकम्-महाबलेश्वरभट्टः, नीतिशतकञ्च	

॥ प्रथमान्वितिः ॥

प्र-१ द्वयोः गुजरातीभाषायां वा हिन्दीभाषायां अनुवादं कुर्वन्तु ।

२०

- स्नेहः श्रद्धा भक्तिश्च सन्ति पूजायाः कारणानि । यस्य बालस्य यूनो वृद्धस्य च कृतेऽस्माकं हृदि स्नेहः श्रद्धा भक्तिर्वा सञ्जायते, तस्य वयं पूजां कुर्मः । पूजा नाम मानसिको गुणः । यस्य यस्याच्च कृतेऽस्माकं मनसि आदरः उत्पद्यते, सोऽस्माकं पूज्यो भवति । सेवा परिचर्या चापि पूजायाः पर्यायमर्हतः । उपकारिणः एव पूजामर्हन्ति लोकेऽस्मिन् माता जन्म दत्त्वा स्तन्यपानेन वर्धयते शिशुं इति सा तस्य शिशोः पूजास्थाने वर्तते । पातीति पिता पूज्यो भवति । गुरुः विद्यां दत्त्वा शिष्यमुपकरोतीति । स तस्य पूज्यो भवति ।
- अस्मिन् जगति सर्वे जनाः सुखमीहन्ते परं सन्तुष्टः एव जनः सुखी नेतरः । स्तोषमूलं हि सुखं दुःखमूलं विपर्ययः । इत्याह मनु । सुखं शान्तिश्च तदैव सम्भाव्यते यदा वयं सन्तुष्टाः स्मः यत्किञ्चिदपि स्वकीयेन श्रेमेण प्राप्नुमः । यदि तस्मिन्नेव सुखानुभवं कुर्मः तदा वयं सन्तुष्टाः । ये खलु असन्तुष्टाः ते धनलाभेऽपि अतिलोभाद् अधिकं धनं प्राप्नुमिच्छन्तः इतस्ततो भ्रमन्तः न कदापि सुखमनुभवन्ति । तेषां जीवनं नित्यं दुःखमयं शान्तिहीनं च भवति ।
- यस्मिंश्च राजनि जितजगति परिपालयति महीं चित्रकर्मसु वर्णशङ्कराः रतेषु केशग्रहाः काव्येषु दृढबन्धाः शास्त्रेषु चिन्ता स्वप्नेषु विप्रलम्भा, छात्रेषु कनकदण्डाः, ध्वजेषु प्रकम्पाः, गीतेषु रागविलसितानि, करिषु मदविकाराः, चापेषु गुणच्छेदाः, गवाक्षेषु जलमार्गाः, शशिकृपाणकवचेषु कलङ्काः, रति कलहेषु दूतसम्प्रेषणानि सार्यक्षेषु शून्यग्रहाः न प्रजानामासन् ।

प्र-२ निम्नलिखितेषु श्लोकेषु त्रयाणामेव गुर्जरभाषायां वा हिन्दीभाषायां अनुवादं कुर्वन्तु ।

१५

- साहित्यसङ्गीतकलाविहीनः साक्षात्पशुपुच्छविषाणहीनः ।
तृणं न खादन्नपि जीवमानस्तद्भागधेयं परमपशूनाम् ॥
- प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचैः प्रारभ्य विघ्नविहिता विरमन्ति मध्याः ।
विघ्नैः पुनः पुनरपि प्रतिहन्यमानाः प्रारब्धमुत्तमजना न परित्यजन्ति ॥
- विपदि धैर्यमथाभ्युदये क्षमा सदसि वाक्पटुता युद्धि विक्रमः ।
यशसि चाभिरुचिर्व्यसनं श्रुतौ प्रकृतिसिद्धिमिदं हि महात्मनाम् ॥
- सुभाषितं हारि विशत्यधोगलान् न दुर्जनस्यार्करिपोरिवामृतम् ।
तदेव धत्ते हृदयेन सञ्जनो हरिर्महारत्नमिवातिनिर्मलम् ॥
- पद्माकरं दिनकरो विकचीकरोति चन्द्रो विकासयति कौरवचक्रवालम् ।
नाभ्यर्थितो जलधरोऽपि जलं ददाति । सन्तः स्वयं परहते विहिताभियोगाः ॥

૧. કોઈપણ મહાપુરુષની સન્નિધિમાં જ્યારે તમને આનંદાનુભૂતિ થાય અને અંદરથી પ્રેમ અને આદરભાવ ઉત્પન્ન થાય અને જ્યારે તમારું હૃદય સાક્ષી પૂરે ત્યારે તમે તેને ગુરુ બનાવી શકો છો. એકવાર સમર્થ ગુરુ છે એ અંતઃકરણમાં પાકો વિશ્વાસ બેસી જાય, પછી તેમાં શંકા કરવી નહિં. તેમના આદેશ અનુસાર તમારું જીવન બનાવવું. પૂર્ણ શરણાગતિ સ્વીકારી લ્યો અને ગુરુ તમારો બધો જ ભાર ઉપાડી લેશે. તમારે પ્રેમભાવ, આદરભાવ રાખવો જરૂરી છે. મહાપુરુષનું જીવન કોઈ નિશ્ચિત ધ્યેયને માટે હોય છે.
૨. કેટલું જીવ્યા તે નહિ, પણ કેવી રીતે જીવ્યા તે અગત્યનું છે. વાડના વૃક્ષ જેવા દીર્ઘ પરંતુ નિરુપયોગી જીવનનો શો અર્થ? જ્યારે ગુલાબનું ફૂલ ટૂંકા આયુષ્યમાં વાતાવરણને કેવું સુવાસિત બનાવી દે છે! શ્રીમદ્ રાજયંદ્રજીએ કહ્યું છે કે મનુષ્ય ભવનો એક સમય ચક્રવર્તીની સમસ્ત સંપત્તિ કરતાં પણ મૂલ્યવાન છે. આવી મૂલ્યવાન જીંદગીને આપણે આળસ, મોજ શોખ, વિષય-કષાયમાં વેડફી તો નથી નાખતા ને!.
૩. અલગ અલગ પાણી ભરેલાં કુંડામાં જોઈએ તો અલગ અલગ સૂર્ય દેખાય છે. તો એ સૂર્ય જુદા જુદા નથી. કુંડામાં દેખાતા સૂર્ય તો મૂળ એક જ સૂર્યનાં પ્રતિબિંબ છે. એ રીતે માણસ માત્ર ઈશ્વરના પ્રતિબિંબ છે. ઈશ્વર તો એક જ છે. આત્મા અને પરમાત્મા અલગ નથી. અગ્નિમાંથી નીકળતો તણખો અગ્નિથી અલગ નથી, અગ્નિરૂપ જ છે. સાગરમાં પાણી ઉપર ઉઠતા તરંગો પાણીથી અલગ નથી શક્યા પછી એ પાણીરૂપે જ છે.

અથવા

અધોલિખિતેષુ દ્વયોઃ સંસ્કૃતભાષાયાં અનુવાદં કુર્વન્તુ ।

૧. અન્ધે વ્યક્તિ કો બન્ધુ શબ્દ સે સમ્બોધિત કરતે હુએ નરેન્દ્ર કહતે હૈં, કિ મૈં ન તો ગૂંંગા ઔર નહિ બહરા હૂં । મૈં બોલ સકતા હૂં ઔર સુનને મેં ભી સમર્થ હૂં । વહ ઉસ વ્યક્તિ સે પૂછતે હૈં કિ તુમ્હે મેરે નામ સે ક્યા પ્રયોજન? તુમ મેરા નામ ક્યોં જાનના ચાહતે હો? ઇસ સમય મેરા કર્તવ્ય હૈ, તુમ્હારી પરિચર્યા વ સેવા કરના ઔર ઇસલિએ મૈં પહલે વહી કર રહા હૂં । ઉસકે બાદ ઉચિત અવસર આને પર તુમ્હેં અપને નામ સે પરિચિત કરા દૂંગા ।
૨. દુષ્યન્ત કહે હૈં કિ યહ બાલક મુઝે કિસી મહાન તેજ કા બીજ અર્થાત્ કિસી મહાન વ્યક્તિ કા પુત્ર પ્રતીત હોતા હૈં । ક્યોંકિ સિંહ શાવક કે દાંત ગિનને કા સાહસ કોઈ સાધારણ કુલોત્પન્ન બાલ નહીં કર સકતા હૈં અવશ્ય હી યહ બાલક કિસી વીર ક્ષત્રિય કા પુત્ર હૈં જો અપની કમ અવસ્થા કે કારણ કાષ્ઠ મેં છિપી હુઝ અગ્નિ કે સમાન પ્રીતત હો રહા હૈં ।
૩. ભગવાન મેં પૂર્ણ વિશ્વાસ રખના પરમ આવશ્યક હૈં । જીવન કે અચ્છે યા બુરે પ્રસંગ મેં હી માલુમ પડતા હૈં કિ હમ પ્રભુ કે ઉપર કિતના વિશ્વાસ રખ સકતે હૈં । અચ્છે પ્રસંગ મેં હમ પ્રભુ કે યશ કે પાત્ર માનતે હૈં પરંતુ બુરે પ્રસંગ મેં ભી હમ પ્રભુ કો હી દોષ દેતે હૈં ઔર અપને પ્રારબ્ધ કો નહીં । જબ જીવ પ્રભુ કી પૂર્ણ શરણાગતિ સ્વીકારતા હૈં તબ વહ સમજ્ઞતા હૈં, જે હરિ કરશે તે મમ હિતનું ।

१. भक्तः हरये भजति ।
२. बालः ग्रामस्य गच्छति ।
३. यशो पवितात् ब्राह्मणः ।
४. रामं सह सीता वनं जगाम ।
५. हरिः वैकुण्ठे अधिशेते ।
६. गृहात् अभितः तृणानि सन्ति ।
७. पिता पुत्रं फलं ददाति ।
८. मया पुस्तकं रोचते ।
९. कंसः कृष्णे कुद्ध्यति ।
१०. वृक्षस्य पर्णं पतति ।
११. सुरेशः चौरं बिभेति ।
१२. कृष्णः विना नान्या गतिः ।
१३. कृष्णात् गमनम् ।
१४. राजनि पुरुषः ।
१५. कविना कवये वा कालिदासः श्रेष्ठः ।
१६. श्रीगणेशं नमः ।
१७. अग्निं स्वाहा ।
१८. विद्यालयस्य परितः छात्राः क्रीडन्ति ।
१९. पिता बालाय विद्यालयं गमयति ।
२०. वामनः बलिं याचते वसुधा ।